

Vrijwilligersbeleid | gemeente Terneuzen

Hoofdstuk 1 - Inleiding

Met de inwerkingtreding van de Wet maatschappelijke ondersteuning per 1 januari 2007 valt de ondersteuning van het vrijwilligerswerk onder de verantwoordelijkheid van de gemeente.¹

In 2007 heeft onze gemeente dan ook voor het eerst beleid gericht op vrijwilligers vastgesteld. Dit beleid is aangepast in november 2011. Het is dan ook hoog tijd voor een nieuwe visie op vrijwilligers binnen onze gemeente.

Binnen de gemeente vinden we het belangrijk om aandacht te hebben voor mensen die zich onbetaald inzetten voor organisaties en hun klanten.

Veel activiteiten binnen onze gemeente zijn afhankelijk van de inzet van vrijwilligers. Vrijwilligers zijn dan ook onmisbaar in onze gemeente. Vrijwilligerswerk draagt daarnaast bij aan een betrokken en sociale samenleving, het tegengaan van eenzaamheid, ontwikkeling en ontplooiing van vrijwilligers en zingeving.

We hebben te maken met vergrijzing onder onze inwoners. Dit komt tot uiting in het huidige vrijwilligersbestand. Steeds meer vrijwilligers zijn wat ouder. We zetten met dit beleid in op het aantrekken van nieuwe vrijwilligers en het vasthouden van bestaande vrijwilligers.

De uitvoering van het vrijwilligersbeleid is voor een groot deel uitbesteed aan aan-z. In de Nota Vrijwilligersbeleid van aan-z heeft aan-z haar eigen vrijwilligersbeleid uiteengezet. Dit vrijwilligersbeleid geldt voor de vrijwilligers van aan-z, en niet voor vrijwilligers van andere vrijwilligersorganisaties, zoals sportverenigingen en buurthuizen.

Het vrijwilligersbeleid 2024 is bedoeld voor alle vrijwilligers in de gemeente Terneuzen.

Hoofdstuk 2 - Wat is vrijwilligerswerk?

Vrijwilligerswerk is werk dat onbetaald en onverplicht en in enig georganiseerd verband wordt gedaan voor anderen of voor (de kwaliteit van) de samenleving in het algemeen.

Een **vrijwilliger** is iemand die vanuit een zekere keuze en onbetaald in zijn/haar eigen tijd vanuit een organisatie werkzaamheden verricht/activiteiten uitvoert die maatschappelijk relevant zijn.

Vrijwilligersbeleid richt zich op de wijze waarop binnen een organisatie wordt omgegaan met de eigen vrijwilligers. Het betreft intern beleid van een organisatie, dat primair behoort tot de verantwoordelijkheid van die organisatie.

De gemeente maakt **Vrijwilligerswerkbeleid** om het vrijwilligerswerk binnen onze gemeente te kunnen beïnvloeden, waarderen en de rechten voor vrijwilligers vast te leggen.

De gemeente heeft eigen vrijwilligers, waarvoor dit beleid geldt: **Vrijwilligers van de organisatie gemeente Terneuzen.**

Verder besteden we aandacht aan de situatie dat **Werknemers van onze gemeente** zich inzetten als vrijwilliger voor een andere vrijwilligersorganisatie. De inzet van een werknemer van onze gemeente

1) In 2007 werd de Wmo ingevoerd, deze wet was een samenvoeging van de Wet voorzieningen Gehandicapten, de Welzijnswet en het onderdeel huishoudelijk verzorging uit de AWBZ. Beschermd wonen viel niet onder de Wmo. In 2015 werden de taken van gemeenten uitgebreid en is de Wmo overgegaan in de Wmo 2015.

valt onder dit beleid wanneer aantoonbaar onverplicht en onbetaald in enig organisatorisch verband werkzaamheden worden verricht die maatschappelijk relevant zijn.

Voor mantelzorgers ontwikkelen we apart beleid. Mantelzorgers vallen niet onder het vrijwilligersbeleid. Dit vrijwilligersbeleid ziet niet op werkzaamheden in het kader van de Participatiewet. Binnen het beleid in het kader van de Participatiewet besteden we aandacht aan het stimuleren van vrijwilligerswerk bij diegenen voor wie doorstroom naar de reguliere arbeidsmarkt niet mogelijk is. Dit neemt niet weg dat bijstandsgerechtigden vrijwilligerswerk buiten hun traject om kunnen doen. In dat geval is dit beleid wel van toepassing. Ook ziet dit beleid niet op stembureauleden, raadsleden en commissieleden.

Hoofdstuk 3 - Wat willen we bereiken?

Met dit nieuwe beleid willen we vrijwilligerswerk waarderen, stimuleren en faciliteren.

Samenwerking

We gaan meer samenwerken met vrijwilligersorganisaties, zodat vraagstukken in het sociale domein in netwerken samen met inwoners en vrijwilligersorganisaties worden opgepakt. De gemeente faciliteert en stimuleert deze samenwerking. De krachten van verschillende vrijwilligersorganisaties kunnen door samenwerking gebundeld worden.

Ondersteuning

We bieden ondersteuning aan onze vrijwilligers. We bieden professionele ondersteuning aan vrijwilligersorganisaties: het aanbieden van vaardigheids cursussen en trainingen aan vrijwilligersorganisaties (bijvoorbeeld gericht

op het besturen van een vereniging, het vinden en aanvragen van subsidies en het vinden en binden van (jonge) vrijwilligers), verenigingsadviestrajecten en deskundigheidsbevordering van vrijwilligers zelf in de vorm van thema-avonden. Verder richt aan-zich op deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers: denk aan boekhouden, leidinggeven, EHBO/BHV en computervaardigheden.

Via de regeling "Subsidieregeling deskundigheidsbevordering en kadervorming vrijwilligers gemeente Terneuzen" kunnen organisaties een incidentele subsidie aanvragen voor deskundigheidsbevordering, wanneer zij dat niet uit hun normale subsidie kunnen betalen.

We willen de vrijwilligers die nu actief zijn behouden. We willen ervoor zorgen dat het tekort aan vrijwilligers er niet toe bijdraagt dat de nu actieve vrijwilligers overbelast raken. Ondersteuning en waardering van onze vrijwilligers is daarom van belang.

Inspiraak

We willen inzetten op het geven van inspraak en het bereiken van vrijwilligers. Ons digitale participatieplatform doemee.terneuzen.nl en Hoplr biedt daartoe mogelijkheden. Via deze kanalen stimuleren we verder de vrijwilligers(organisaties) om met eigen initiatieven te komen.

Vrijwilligersdatabank

We werken toe naar één vrijwilligersdatabank, waar alle vrijwilligersorganisaties in onze gemeente welkom zijn met hun vacature.

We willen inwoners een korte tijd voor de pensioengerechtigde leeftijd informeren en wijzen op de vrijwilligersvacaturebank, de mogelijkheden voor het doen van vrijwilligerswerk en mogelijkheden voor activiteiten en (ondersteunings)mogelijkheden binnen onze samenleving.

Jongeren betrekken

Verder willen we jongeren betrekken bij vrijwilligerswerk. We willen in 2024 een MDT traject opstarten.² De vaardigheden van de jongeren nemen daardoor toe, terwijl zij zich tegelijkertijd inzetten voor de maatschappij. We promoten de vrijwilligersdatabank onder jongeren via social media en via scholen. We richten een deel van het cursusaanbod voor vrijwilligers specifiek op jongeren.

Werknemers als vrijwilligers

We willen als gemeente het goede voorbeeld geven door onze werknemers de mogelijkheid te bieden extra verlofuren op te nemen ten behoeve van vrijwilligerswerk. We vergroten daarmee de betrokkenheid van onze medewerkers bij de samenleving. We hebben de intentie om verlofuren voor de medewerkers van de gemeente voor het verrichten van vrijwilligerswerk binnen een half jaar na het ingaan van dit beleid te realiseren. Een en ander is afhankelijk van goedkeuring door de ondernemingsraad en het managementteam.

Waardering

We promoten vrijwillige inzet, onder meer via digitale kanalen. We wijzen vrijwilligersorganisaties actief op de ondersteuningsmogelijkheden. We houden de collectieve vrijwilligersverzekering in stand. Alle

2) MDT staat voor Maatschappelijke Diensttijd.

vrijwilligers en verenigingen zijn kosteloos verzekerd.³ We waarderen onze vrijwilligers volgens het in hoofdstuk 6 omschreven beleid.

Hoofdstuk 4 - Hoe is de situatie nu?

4.1 Algemeen

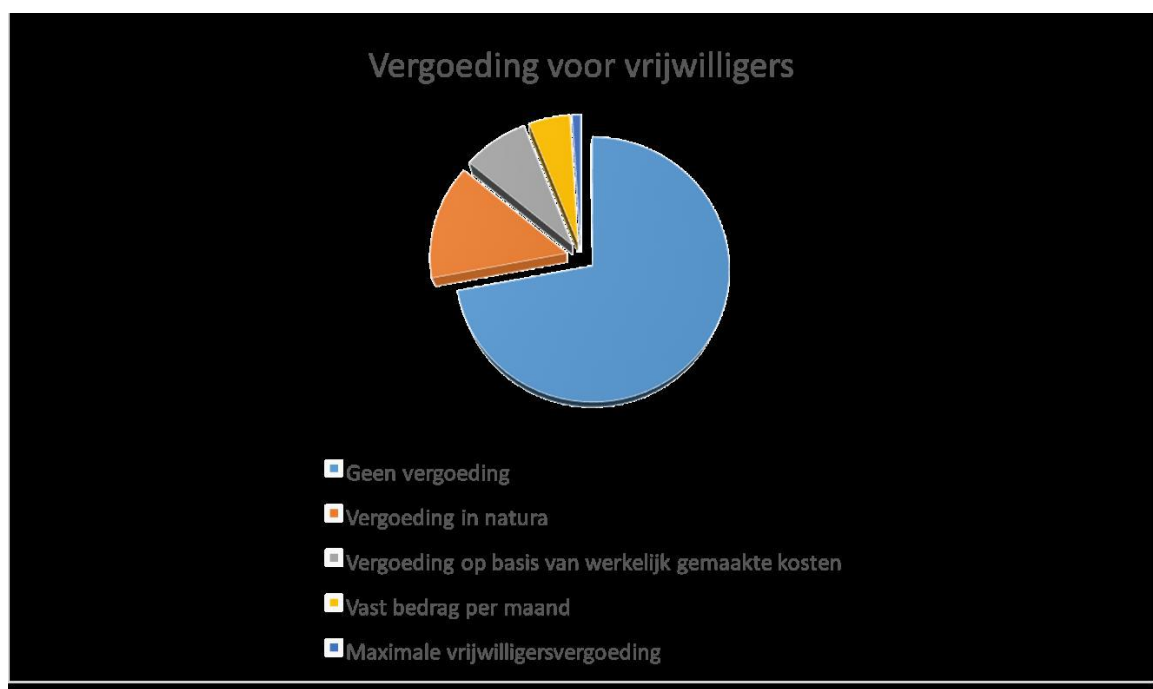
Vrijwilligerswerk komt binnen bijna elke sector voor. Voorbeelden zijn:

Vrije tijd (sport, muziek, cultuur, natuur, culturele centra, toerisme, lokale omroep)
 Jeugd (onderwijs, verkeersbrigade, disco, scouting, peuterspeelzaal, kindertelefoon)
 Ouderen en Zorg (ziekenhuizen, zorginstellingen, verpleeghuizen)
 Levensbeschouwing (kerken)

Politiek en ideële doelen (actiegroep, politieke partijen⁴)

Maatschappelijke hulpverlening en ondersteuning (bijvoorbeeld taalmaatjes)

Twee derde van de vrijwilligers ontvangt geen vergoeding voor hun werkzaamheden. 14% ontvangt een vergoeding in natura, 8% ontvangt een vergoeding op basis van de werkelijk gemaakte kosten, 5% ontvangt een vast bedrag per maand en 1% ontvangt de maximale vrijwilligersvergoeding. Hieruit blijkt dat het merendeel van de vrijwilligers geen enkele vergoeding ontvangt.⁵

Niet het aantal vrijwilligers vermindert, maar wel de manier waarop zij zich inzetten. Een deel van de vrijwilligers is op zoek naar kortdurend, projectmatig vrijwilligerswerk. Deze vrijwilligers voelen zich minder gebonden aan een organisatie en willen vooral leuk werk doen of vrijwilligerswerk doen waar zij iets van leren.⁶ Het gaat daarbij om circa 30% van de vrijwilligers. Het overgrote deel, 70%, is vrijwilliger in traditionele zin. Deze vrijwilliger voelt zich verbonden met de organisatie en voert vaak jarenlang dezelfde taken uit.

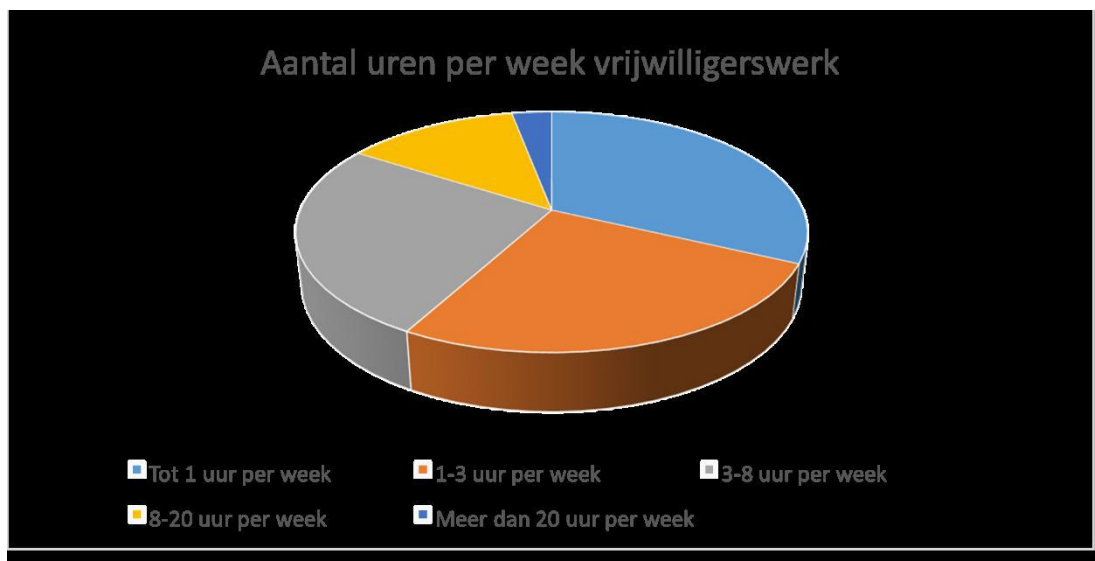
De rol van iedere vrijwilliger is anders. Gemiddeld besteden vrijwilligers 14 uur per maand aan vrijwilligerswerk. Dit aantal wordt beïnvloed door een relatief klein aantal vrijwilligers – zo'n 10% - dat zo'n 37 uur per maand aan vrijwilligerswerk besteedt. De helft van de vrijwilligers besteedt meer dan zeven uur per maand aan vrijwilligerswerk. Drie op de tien vrijwilligers heeft een bestuurlijke rol. Ook opvallend is dat bijna de helft van de vrijwilligers actief is voor meerdere organisaties.

3) De verzekering biedt secundaire dekking. De vrijwilliger dan wel vereniging dient te voldoen aan de voorwaarden om verzekerd te zijn.

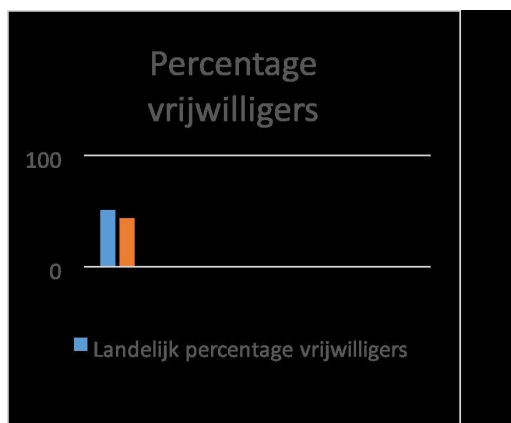
4) Hieronder vallen niet raadsleden en statenleden, maar bijvoorbeeld wel vrijwilligers die flyereren tijdens de verkiezingscampagne.

5) <https://vrijwilligerswerk.nl/themas/wetenschap/cijfers/default.aspx>

6) Vrijwilligers, vinden en binden van betrokken medewerkers, SBP BV Haarlem

Het aandeel vrijwilligers in Terneuzen ligt met 43,6% onder het landelijk gemiddelde (50,8%).⁷

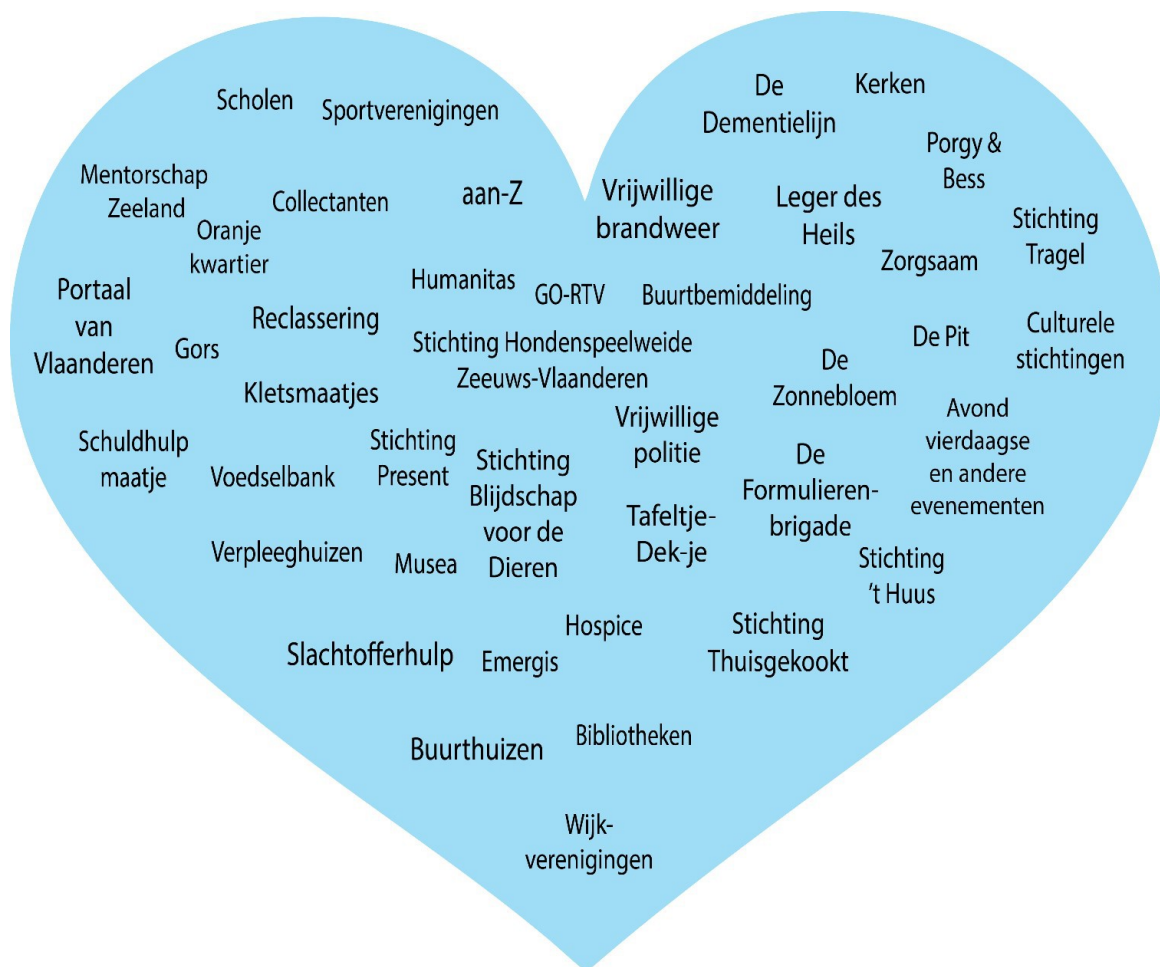

De gemeente subsidieert vrijwilligersorganisaties overeenkomstig het subsidiebeleid.

4.2 Wie zijn de vrijwilligers in de gemeente Terneuzen? 4.2.1 Alle vrijwilligers

Organisaties waar binnen onze gemeente vrijwilligers te vinden zijn, zijn onder meer:

7) De inzet van vrijwilligers in Heerlen en het Heitje, CBS, Hans Smeets, 21 december 2022. Heerlen wordt in deze publicatie vergeleken met een aantal andere steden, waaronder Terneuzen. Het gaat om 43,6 % van de inwoners van onze gemeente.

4.2.2 Vrijwilligers van de organisatie gemeente Terneuzen

De vrijwilligers van de organisatie gemeente Terneuzen zijn voor onze gemeente van groot belang.

We kunnen ervoor kiezen onze vrijwilligers een vergoeding uit te keren. De keuze is afhankelijk van de volgende factoren:

- De mate van intensiteit van de werkzaamheden;
- De mate waarin de vrijwilligers een wettelijke taak van de gemeente uitvoeren;
- De mate waarin budget beschikbaar is;
- De mate waarin sprake is van structurele werkzaamheden.

Een belangrijk deel van vrijwilligers van de gemeente voert een belangrijke wettelijke taak van de gemeente uit in het kader van de Wet inburgering. Zij bieden maatschappelijke begeleiding aan vluchtelingen. Deze taak is met name in de beginfase vrij intensief. Om die reden is het uitkeren van een vergoeding gerechtvaardigd.

Door het inzetten van vrijwilligers voor deze wettelijke taak besparen we als gemeente niet alleen kosten, maar zetten we ook in op maatschappelijke verbinding en betrokkenheid.

Verder zetten we vrijwilligers in voor financiële spreekuren en spreekuren over de asielprocedure.

Door het inzetten van vrijwilligers voor de spreekuren zetten we de inwoner in zijn eigen kracht en bevorderen we de zelfredzaamheid.

We brengen de hiervoor bedoelde vrijwilligers (die in het kader van de inburgering, financiële spreekuren en spreekuren over de asielprocedure werkzaam zijn) onder bij onze uitvoeringsorganisatie aan-z. aan-z sluit een overeenkomst met de vrijwilligers en betaalt de vergoeding aan de vrijwilligers uit. Inhoudelijke begeleiding van de vrijwilligers gebeurt door de gemeente Terneuzen.

Het uitkeren van een vergoeding door de gemeente kan namelijk enkel fiscaal vrijgesteld zijn, zo lang de werkzaamheden die de vrijwilligers van de gemeente uitvoeren niet marktconform zijn. De werkzaamheden werden in het verleden uitbesteed aan Vluchtelingenwerk. Omdat deze organisatie ook met vrijwilligers werkt, is geen sprake van marktconforme werkzaamheden.

Deze situatie kan veranderen, indien er een commerciële organisatie dezelfde werkzaamheden gaat aanbieden. Dit houdt een risico in, omdat het uitkeren van een fiscaal onbelaste vergoeding daardoor niet mogelijk blijft. Daarnaast vallen de vrijwilligers, indien de situatie zoals deze nu is, waarbij vrijwilligers rechtstreeks voor de gemeente vrijwilligerswerk uitvoeren, niet onder de VNG Vrijwilligersverzekering.

Om die reden kiezen we ervoor de vrijwilligers van de gemeente een contract aan te bieden bij onze uitvoeringsorganisatie aan-z.

4.2.3 Taken van de gemeente uitgevoerd door vrijwilligersorganisaties

Bepaalde vrijwilligersorganisaties voeren taken voor de gemeente uit, zoals Schuldhulpmaatje en Stichting Leergeld. Deze vrijwilligersorganisaties bepalen in hun eigen beleid of een vergoeding aan de vrijwilligers beschikbaar wordt gesteld.

Hoofdstuk 5 - Rechten en plichten van de vrijwilliger

5.1 Voor alle vrijwilligers 5.1.1 Verzekering

De gemeente Terneuzen beschikt over twee collectieve verzekeringen voor vrijwilligers.

* de VNG Vrijwilligers Basispolis; * de VNG Vrijwilligers PlusPolis.

De vrijwilligersverzekering verzekert vrijwilligers, mantelzorgers, maatschappelijke stagiairs en jongeren die deelnemen aan projecten in het kader van een maatschappelijke diensttijd. Vrijwillige politie en brandweer hebben geen dekking.

Voor de verzekering geldt als vrijwilliger de vrijwilliger die aan de volgende voorwaarden voldoet:

- De vrijwilliger verricht voor anderen of de samenleving werkzaamheden bij:
  - een sociaal belang behartigende instelling (SBBI), of
  - een (coöperatieve) vereniging of stichting, of
  - een algemeen nut beogende instelling (ANBI).

De (coöperatieve) vereniging, stichting of instelling moet een sociaal maatschappelijk belang dienen.

De vrijwilliger heeft geen persoonlijk, financieel of commercieel belang of gewin bij de werkzaamheden. De vrijwilliger doet de werkzaamheden niet voor zijn beroep.

De vrijwilliger is niet in loondienst bij de (coöperatieve) vereniging, stichting of instelling. De vergoeding die de vrijwilliger voor het werk krijgt, is een vrijwilligersvergoeding volgens de regeling van de Belastingdienst.

Het vrijwilligerswerk mag niet in de plaats van een betaalde baan op de arbeidsmarkt komen.

De VNG Vrijwilligers Basispolis heeft betrekking op:

aansprakelijkheid voor vrijwilligers
ongevallen voor vrijwilligers
persoonlijke eigendommen vrijwilligers

De VNG Vrijwilligers PlusPolis:
bestuurdersaansprakelijkheid voor vrijwilligers
rechtsbijstand voor vrijwilligers
aansprakelijkheid voor rechtspersonen
verkeersaansprakelijkheid voor rechtspersonen

Deze verzekeringen dienen als vangnet. Deze verzekeringen bieden dan ook enkel secundaire dekking, voor het geval de eigen verzekering geen dekking biedt.⁸

5.1.2 Steunpunt aan-z

Iedere vrijwilliger of vrijwilligersorganisatie in onze gemeente die vragen heeft over vrijwilligerswerk of vragen heeft die zien op een vrijwilligersorganisatie, kan contact opnemen met aan-z.

De taken van aan-z zijn:
Enthousiasmeren van de bevolking voor vrijwilligerswerk
Matchen van mensen die vrijwilligerswerk willen doen aan 'vrijwilligersvacatures' bij organisaties
Ondersteunen van vrijwilligersorganisaties (cursussen, advies)
Ondersteunen van vrijwilligers (cursussen, vragen beantwoorden)
Adviseren van de gemeentelijk beleidsadviseur

5.1.3 Inspraak voor vrijwilligers

Als gemeente vinden we het belangrijk om naar onze inwoners te luisteren en hun ideeën mee te nemen in ons beleid. Wat leeft en speelt onder vrijwilligers kan op die manier de basis vormen van nieuw beleid, waardoor er meer draagvlak voor dat beleid ontstaat.

Via het burgerparticipatieplatform vragen we jaarlijks aan vrijwilligers om hun mening en bieden we gelegenheid eigen ideeën aan te dragen. Aan de hand van het resultaat evalueren we het beleid jaarlijks, voor het eerst in 2025.

5.2 Vrijwilligers maatschappelijke inburgering

De vrijwilligers maatschappelijke inburgering ontvangen inhoudelijke begeleiding vanuit de gemeente Terneuzen. Bij ziekte ontvangen zij een attentie en eenmaal per jaar organiseert de gemeente een vrijwilligersuitje.

Hoofdstuk 6 - Waardering en werving van vrijwilligers

6.1 Waardering van vrijwilligers

Uit onderzoek komt naar voren wat mensen die vrijwilligerswerk doen of hebben gedaan belangrijk vinden. De drie belangrijkste zaken zijn: een goede organisatie van het vrijwilligerswerk, het geven van complimentjes of een bedankje en duidelijk beleid.

Waardering van de vrijwilligers ligt in de eerste plaats bij de vrijwilligersorganisatie zelf. We hechten er als gemeente belang aan om daarnaast onze waardering voor vrijwilligers uit te spreken en hieraan aandacht te besteden.

We laten vrijwilligers aan het woord en verspreiden de interviews via social media, waarmee een positief beeld van de vrijwilliger wordt neergezet en de vrijwilliger zich gewaardeerd voelt.

We waarderen vrijwilligers op de volgende wijze met als doel de waardering van vrijwilligers te bevorderen en erkenning te bieden voor hun toewijding en bijdrage aan de gemeenschap.

Dit beleid is van toepassing op alle vrijwilligers binnen de gemeente die voldoen aan de gestelde criteria voor erkenning en waardering.

8) Voor de voorwaarden van de VNG Vrijwilligersverzekering zie www.centraalbeheer.nl/zakelijk/bedrijfsverzekeringen/vrijwilligersverzekering

We waarderen vrijwilligers op de onderstaande manieren:

Koninklijke Onderscheiding:

Vrijwilligers die zich buitengewoon hebben ingezet en voldoen aan de landelijke regels voor een Koninklijke Onderscheiding kunnen hiervoor worden voorgedragen.

Ere(stads)penning:

Uitblinkers in onze gemeente komen in aanmerking voor een ere(stads)penning. Het gaat daarbij om behalve om uitblinkers in vrijwilligerswerk, om innovatieve ideeën die Terneuzen op de kaart zetten, opvallende prestaties en werkzaamheden die van belang zijn voor de samenleving, ambassadeur zijn de gemeente of een stad of kern binnen de gemeente, inzet voor langere tijd, met maatschappelijke betekenis en uitstraling, inzet voor het behoud van werkgelegenheid

Er geldt een termijn van minimaal 10 jaar actieve inzet voor de samenleving, of zeer intense inzet bij een uitzonderlijke incidentele actie met een zeer positieve invloed op de samenleving.

Ereburgerschap:

Vrijwilligers die de gemeente op bijzondere wijze op de kaart hebben gezet of kampioenen binnen hun vakgebied kunnen in aanmerking komen voor het ereburgerschap.

Waarderingspenning voor organisaties:

Verenigingen, stichtingen of instellingen die zich op uitzonderlijke wijze inzetten voor het faciliteren en ondersteunen van vrijwilligerswerk kunnen de waarderingspenning ontvangen. Datzelfde geldt ook voor jubilerende verenigingen, stichtingen of instelling (bij 25, 50 en 100 jaar).

Vrijwilligersbeeldje:

Vrijwilligers die ten minste vijf jaar opmerkelijk vrijwilligerswerk verrichten, komen in aanmerking voor het vrijwilligersbeeldje als blijk van waardering. Het beeldje kan ook worden toegekend bij een kortere periode vrijwilligerswerk, als het gaat om een bijzondere bijdrage aan een project, bijvoorbeeld vanwege de maatschappelijke impact of vergroting van de leefbaarheid.

Erepenning voor Menslievend Hulpbetoon:

Voor vrijwilligers die voldoen aan landelijke regels voor bijzondere menslievende daden, kan de erepenning voor menslievend hulpbetoon worden toegekend. Onder een menslievende daad wordt een levensreddende actie verstaan, of een poging daartoe. Daarbij gelden 3 criteria:

moed – iets doen dat anderen nalaten of niet durven

beleid – weldoordacht en daadkrachtig optreden

zelfopoffering - gevaar voor eigen leven

Voordrachten voor waarderingen kunnen worden ingediend door individuen, organisaties, of de gemeente zelf, conform de specifieke criteria voor elke onderscheiding.

De uitreiking van onderscheidingen zal plaatsvinden op een plechtige wijze, waarbij de verdiensten van de vrijwilligers extra worden belicht.

De burgemeester kiest een geschikt moment voor de uitreiking, bijvoorbeeld op de Dag van de Vrijwilligers, tijdens de nieuwjaarsreceptie/het nieuwjaarsconcert of op de dag van het jubileum van de vrijwilliger.

Per voordracht adviseren we het college over de uitreiking.

6.2 Werven van vrijwilligers

Vrijwilligersorganisaties hebben hun eigen wervingsmethoden. Er komt een databank, waarop alle vrijwilligersorganisaties uit de gemeente hun vacatures kunnen melden.

Als gemeente dragen we daardoor actief bij aan de werving van nieuwe vrijwilligers.

We verstrekken via aan-z informatie over het aantrekkelijker maken van taken voor vrijwilligers. Dit kan bijvoorbeeld door:

- Het opsplitsen van taken die veel tijd in beslag nemen;
- Het digitaal bijwonen van vergaderingen
- Het digitaal verrichten van bepaalde werkzaamheden
- Tijds- en plaatsonafhankelijke werkzaamheden aanbieden
- Het verrichten van eenmalige taken door vrijwilligers;

Een manier om nieuwe vrijwilligers te werven is door het laten kennis maken van inwoners met vrijwilligerswerk.

Vrijwilligers kunnen een belangrijke ambassadeur zijn voor de werving van nieuwe vrijwilligers. We bieden vrijwilligers platform om hun verhaal te vertellen.